

DE LA

Núm. 1635 ANY XXXII

10 centims Atrassats: 20

Maissomies

El president de l'Atracció fent la passada.

Les festes de Maig

Això de fer festes es una cosa més difícil de lo que sembla. Una festa es com un xisto. Totes dues coses serveixen pera divertir a la gent, y pera divertir á la gent se necessita posar a pressió'l cervell, y ni així se'n surt.

—¿Què fas aquí, tan trist?—preguntava un escriptor a un altre escriptor satíric.

—Estic pensant un xisto.

Si pera un xisto's té de pendre l'actitut d'un pensador, imagineuvos les meditacions dels regidors pera trobar un programa de festeigs que donguin alegria als setcents mil barcelonins y a la gentada que baixará de Santa Perpetua de la Moguda y Matadepera. Prou que ho saben tots els organitzadors de programes, lo molt que costa ferlos, encara que sigui un programa de carreró, perquè's té d'atendre a tots els gustos, y tant dret hi té'l fuster del número tretze, com l'adroguer de la cantonada, a col·laborarhi. En aquet pro-

L'Atracció de Forasters demana que's perseguixin unes fulles en les quals, baix el nom de l'Atracció, s'hi fa propaganda de certes cases poc honestes.

(De qualsevol diari.)

—Y tenen raó, dòna. Ells compreenen que atraureu més vosaltres que no pas ells, y no volen competencies.

grama de les festes nostres hi deuen haber intervingut tots els regidors, y, es clar, els uns, els de més elevat esperit, hauran treballat per la setmana d'aviació, però'ls plens de prosa, que són gaire be tots, han pensat que uns arcs lluminosos sempre han fet y fan bonic, sobre tot a la nit, y que donant premis als aparadors el comerç millora, perquè la vida d'una ciutat se veu en els aparadors, y com millor estiguin els aparadors, millor serà la nostra vida.

Això dels aparadors, trobem que, de tant ben pensat, se tindria d'extendre, donant premis als balcons més ben adornats, y després a les finestres y als fanals, y així Barcelona estaria més maca que la lluna y la pruna. Als pobles ho fan així y es de lo que més diverteix, y ja que de l'extranger no vindran, ni d'Espanya tampoc, perquè per tot arreu hi han exposicions, donem gust als de casa, que quan arriben reis o pagesos, res encanta tant com els balcons y els aparadors ben posats.

Tampoc ens sembla malament, pera una ciutat com Barcelona, la festa dels gegants, però la festa aquesta ja seria més difícil exténdrela, perquè en un concurs de gegants, nanos, dimonis y patums, d'aquestes ne faltarien moltes. En cambi lo que no'ns expliquem es l'arc de triomf de la plassa de Catalunya. No sabem a què ve un arc quan no hi arriba ningú y ningú hi passarà per sota. Es ben be una superfluitat, aquest arc, però's comprèn que'l municipi ho fassi, perquè diuen que està fet per un regidor, així com sona, per un regidor, per en Callén, y el municipi ha volgut quedar be ab un de la casa.

Aquest istiu, com gairebé tots els anys, per tota la Girona, y principalment a Burdeus, se celebraran les festes de la Verema. La descripció d'aquestes festes ens la podem estalviar, perquè tothom les ha vistes en el cine, y el cine es molt més evocatiu que la literatura. Tot Burdeus oferia la visió d'una ciutat pagana, sacrificant a Minerva, Bacus y Venus. Aquells seguicis de cantaires, de bacants, de musics, d'alegories, era ben be helenic y feia respecte a tots els mofetes. ¿Per què no fer aquí la festa de Maig, la festa de la Primavera, portant el cant diví d'en Wagner al carrer y a les nostres montanyes? Els aviadors ja seran ben dignes del mes de Maig; prou aletejaran, papellones humanes, en el cel dels primaverencs; però ¿y tot lo altre, els gegants, y els arcs lluminosos, y els focs d'artifici, y els aparadors? Festes de carrer pera'l carrer, contribuiran a l'ensopiment de la ciutat. A Burdeus s'estimen el vi y li fan festes, però aquí, segurament, no'ns estimem res, ni el sol, ni la primavera, y ens limitem a adornar els aparadors, la botigueta, a veure si els forasters, un moment que no badin ab els aeroplans, compreen alguna cosa.

CHANTECLER

DE L'ARGENTINA

Hossana!

Acabem de rebre noves gratíssimes del nostre bon amic Santiago Rusiñol.

En pintoresca carta ens conta l'eminent artista sa arribada felís a Buenos Aires, aont ha sigut rebut ab veritable deliri. Constantment festejat per compatricis y admiradors argentins, diu que'ls periodistes americans cada dia li demanen pera parlar y que'ls reporters de revistes no paren de retratarlo ab tota mena de maquinetes, a l'extrem de que ja ha agatat les positures.

En Rusiñol, que's veu que's troba be de salut y animós pera rebre moltes sotragades emocionals, ens envia, además de la carta, una serie d'*Impressions de viatge*, que, ab promesa de continuïtat, comensarem a publicar en un dels vinents números.

Una felicitació a l'emigrat y l'enhorabona als llegidors de L'ESQUELLA.

L'incògnita s'aclareix

De mica en mica se sab tot.

Fins s'ha arribat a saber l'intrínquil del projecte de reforma de la plassa de Catalunya que'l regidor senyor Coll, contra *viento y marea*, vol tirar endavant.

¡No'n porta poca de quia, el tal projecte! Tanta, casi casi, com el cometa d'Halley, aquesta estrella que diu que ha de fer tantes desgracies... y que ja veuran com al ultim no farà més que passar, *mirar al soslayo* y retirar-se pel *foro*, com el *valentón* del sonet, ab la quia de cianògen entre cames.

¿Saben quin es l'objecte principal de la trompetejada reforma?

Destruir, aniquilar, reduir a la *nada* el plàtan odiós.

Oh!... Vostès, modestos ciutadans sense gota de malicia, ignoren la bona pessa que es el plàtan...

Un admirador del senyor Coll ho ha explicat detalladament en lletres de motllo. Dir plàtan equival a sintetisar en un mot tota la perversitat de la flora espanyola. No més li falta renegar y tirar bombes pera convertir-se en el sér més dolent entre'ls més dolents que en els tres regnes figuren.

La seva cédula forestal sembla l'història del *Pernales* o del *Vivillo*.

El plàtan es un cau de gèrmens patògens.

El plàtan tapa la vista de les cases.

El plàtan destrueix les conduccions d'aigua, de gas y d'electricitat.

El plàtan omple de fulles seques les tendes y les porteries.

El plàtan es la causa del còlera, del encariment del pa y de la desunió dels matrimonis...

Si els antiplatanistes hi arriben a atinar, l'ase'm flic si no carreguen també al plàtan la culpa dels successos de Melilla, dels fets vandàlics y fins del fracàs segur de les festes que un dia d'aquests han d'inaugurar-se.

La qüestió ¿no es conseguir que'l public, baix l'impressió de tanta xerrameca vuida y horroritzat davant de la pintura que del desdixat arbre veu fer, s'empassi innocentment l'am y cridi, ab tota la convicció possible:—¡Mori el plàtan!?

La transformació ha de ser deliciosa.

Destruïts els plàtans, aquets arbres infames que tant verí porten a la soca, el regidor encarregat del ram vegetal convertirà la plassa de Catalunya en una especie de paradís urbà que donarà l'opi.

L'idea del senyor Coll—¡Linneu el perdoni!—es establir en aquell centric lloc un jardí botànic, un museu de plantes rares, d'arbres exòtics... y de fruiters nutritius.

Més o menys abreuiada, coneixem ja la llista de lo que'l revolucionari regidor pensa colocar en la desventurada plassa.

Gomers d'Austràlia, lotus blancs, pebrers de Jamaica, *wellingtonias giganteas*, camforers del Japó, presseguers

DESPRÉS DEL ESCANDOL

—Veïam si a alguna de vosaltres encara la faran reina dels Mercats.

—¿A títol de què?

—A títol de pescatera.

del Vendrell... Un mostriuari complert, que, a més d'instruir-nos, ens proporcionarà gomes, perfums, pebre, càmbora y ombra regalada.

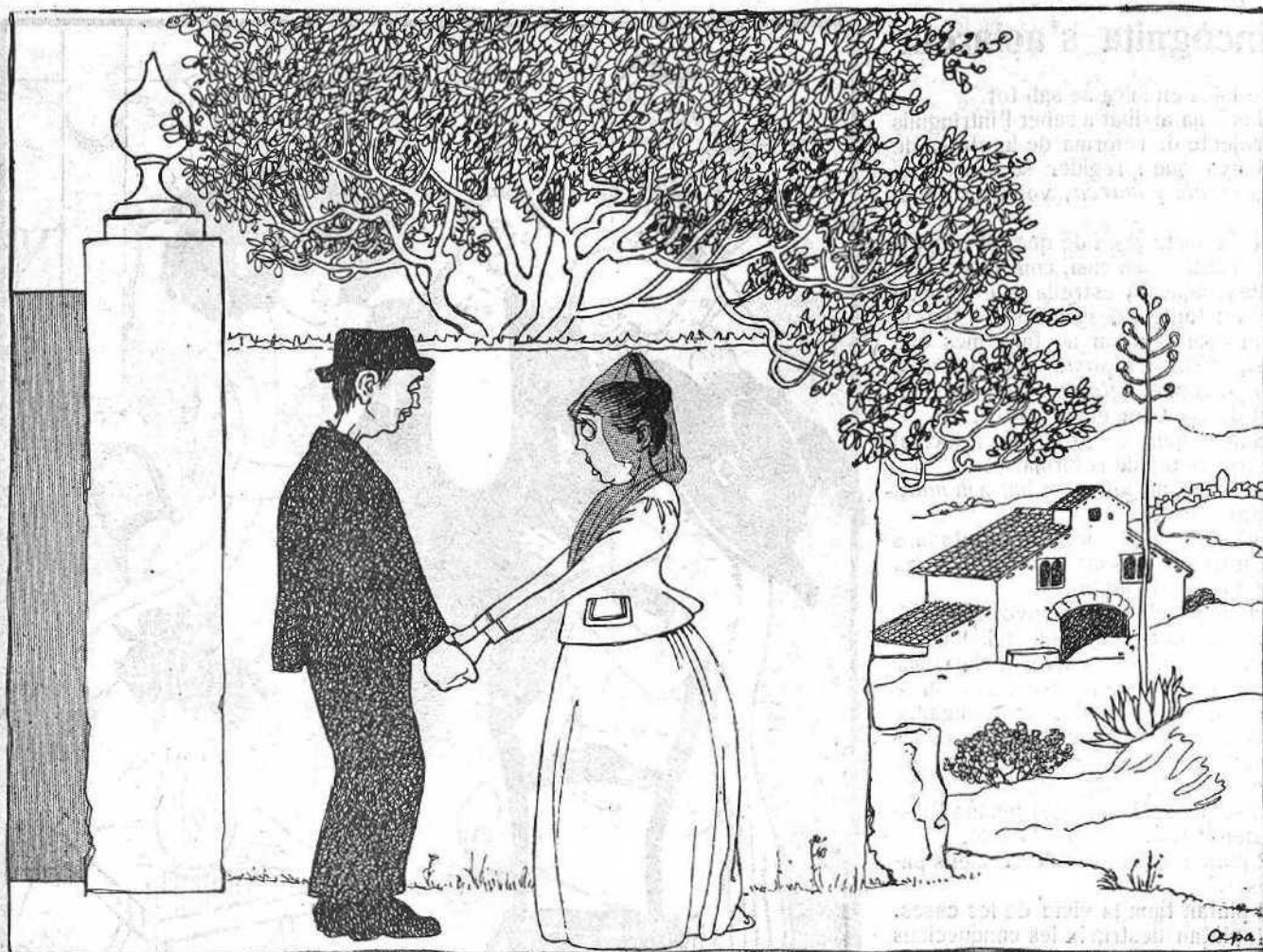
Ah!... Y pressecs.

L'*útil dulci* d'Horaci, plantat en quaranta mil metres de terra y rodejat de cases y tramvies.

¿Volen res més curiós ni més original?

Y ara, tot y sospitant que ningú ha d'escoltarnos, perquè ja sabem que per damunt de Barcelona hi passa avui un vent de bogeria que acabarà per enviarho tot a rodar, parlem una mica en serio.

Lo que's projecta fer a la plassa de Catalunya es senzi-llament un desatino. Cap de les raons que's donen pera jus-

CAP A LES FESTES DE BARCELONA

—¿Me promets, Mingo, que allí no faras cap maldat?
 —T'ho juro!... De Sant Felip Neri al Paralelo, del Paralelo a Sant Felip Neri... y res més, ¡res més!

tificar la destrucció dels plàtans allí existents pot ser formalment sostinguda.

¿Vol ferse de la gran plassa l'ágora barcelonina?... Molt be. ¿Quin obstacle an aquet proposit són els arbres?

¿Les palmeres fan nosa? Que's treguin.

Però'ls plàtans, els hermosos plàtans, algun dels quals, apenes complerts els set anys, pot ja oferirse com un dels més meravellosos exemplars de la seva especie, ¿per què han de ser suprimits, perquè han de ser expulsats de la plassa que ab el seu vert alegren y ab la seva ombra, al estiu, fan viable?

Si's vol tenir un jardí botanic y un museu de fruiters, instal·li's en qualsevol altre lloc: mai en una plassa tan cèntrica y *exposada* com la de Catalunya, llas d'unió entre la ciutat nova y la vella y punt, més que d'estudi, de pas y d'esbarjo.

De tirarse endavant el projecte del senyor Coll, ¿saben què succeirà?... Aquí'n va una anticipada mostra:

«Vuelven á brotar las acacias plantadas en algunos trozos á lo largo de la zanja del ferrocarril, en la calle de Aragón.

»El año pasado, cuando comenzaron á florecer, daba compasión ver como los muchachos se encaramaban á los árboles ó á pedradas hacían caer racimos de flores, con detrimento de las acacias.

»Como la mala educación de los muchachos es de temer perdure, podría ponerse remedio á la salvajada ejerciendo un poquito de vigilancia, mientras los maestros de las escuelas consi-

guen dar á entender á los niños que deben respetar el árbol, que es un benéfico amigo del hombre.»

Y adverteixi's que aquet retall no es del *Brusi* ni de cap d'aquets diaris que a cada moment estan parlanthos de la incultura del poble: es d'*El Progreso*, l'orgue oficial, com si diguessim, del senyor Coll.

¿Què se'n dedueix d'això?

Que si a la plassa de Catalunya s'arrenquen els plàtans y pera substituirlos s'hi posen arbres exotics y presseguers, serà precis destinar a la seva vigilancia tot un regiment de cavalleria.

A pesar de lo qual, passaran anys y panys, y no arribarem mai a tenir arbres, ni olors, ni ombra...

Ni pressecs.

A. MARCH

□ □ □

Els salva-vides tramviaris

El dilluns passat al vespre, els tramvies de l'Anònima feren proves de diversos aparells salva-vides, presentats per efecte d'un concurs convocat per l'Ajuntament.

Desgraciadament les proves no donaren bon resultat.

Els aparells ensajats no evitaren pas pràcticament les desgràcies succeïdes ab els infelissos y indefensos ninots que serviren pera les proves. Tots ells, de resultes de l'empenta dels tramvies, resultaren ab desperfectes importants. Els sortiren a fòra els budells de drapots y es dessangraven treient serradures per diferentes parts del cos.

Per ara, doncs, els barcelonins seguirem ab la vida a l'encant, exposats a que'ns vingui damunt un cotxe de qual-sevol companyia, ab remolc o sense, enviantnos a l'altre barri o deixantnos esguerrats. Els inventors prou barrinen; però el problema es difícil, y ens sembla que la seva resolució serà tan costosa com la del problema de l'aviació.

Un diari de Barcelona, *El Liberal*, proposa, com a salvas-vides més practic, la reforma del Codi Penal, en el sentit d'aplicar implacablement quantioses multes a les companyies propietaries dels cotxes atropelladors. Potser no aniria malament aquet sistema, però no hi creiem en una reforma del Codi en l'indicat sentit. Hi ha masses peixos grossos interessats en contra.

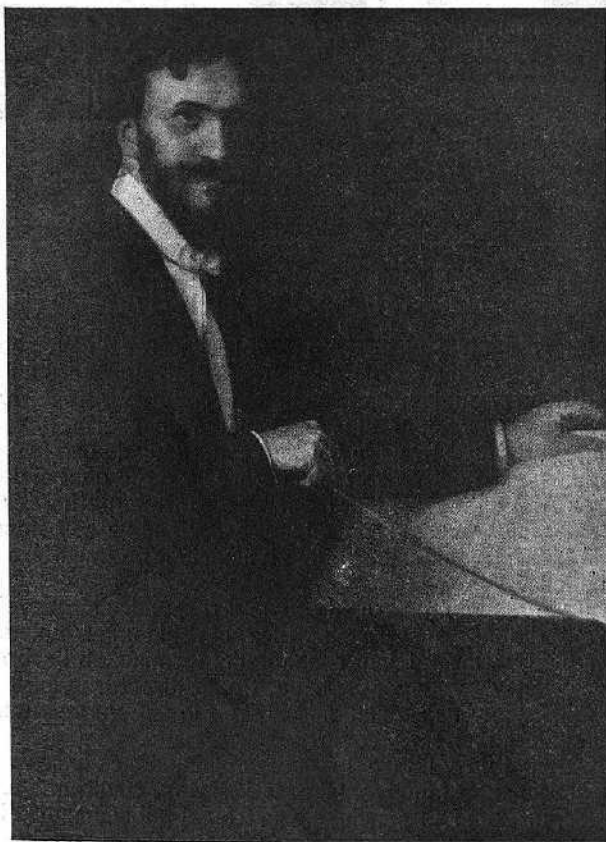
Per nosaltres, el sistema més practic de salva-vides tramviaris es, avui per avui, el de no badar.

□ □ □

Epígrama

Un vespre, a l'Isidro Tort,
tot venint de Ripollet,
me li va sortir un pillet
dientli: — Si't mous, ets mort.
No obstant, ell, tot pensatiu,
exclamà, un xic admirat:
— Company, això no es vritat;
si per cas me mòc, soc viu.

RAFAEL PLANAS Y TOLOSA

EL MESTRE LASSALLE

Director de l'orquestra alemanya «Tonkunstler».

Els dos espectacles

(PERA EL MARCIAL QUI VOLGUÉS ESCRIURE EL NOSTRE
PETIT LLIBRE «DE SPECTACULIS»)

Barcelona, passada la Quaresma, té una nova febre d'espectacles paralela a la qui senyala l'acabament de l'estiu. Primavera y tardor comencen ab el mateix afany teatral. Però lo tipic de la temporada de Pasqua són els toros.

Be. Doncs enguany, per significativa coincidència, el recomens de la temporada taurina es simultani ab el gran cicle de representacions wagnerianes al Liceu. Jo crec que hi ha aquí la manifestació de les dues Barcelones qui coexisteixen dins la nostra ja vastíssima urb: la Barcelona espanyolizanta, somesa a l'influència de l'andalusisme, y la Barcelona europeisanta, àvida de les corrents europees. Si be's mira, les dues polítics rivals qui combaten, com a dos germans enemics, dins les entranyes de la nostra ciutat, basen llur odi en aquet dualisme d'esperit y d'ideals. Veureu, per exemple, dos barcelonins, igualment homes d'esquerra, radicalíssims, emancipats de tot embrutiment religiós, oberts, aparentment, a tota idea de lliberació. No obstant, aquets dos homes no's poden veure: una antipatia informada, extranya, fisiològica més aviat que anímica, els separa absolutament. ¿Per què? Perquè estan somesos a diverses y oposades irradiacions; perquè l'un es iberic y l'altre europeu; perquè l'un *va a missa* a la Plassa de Toros y l'altra *va a missa* a la Tetralogia!

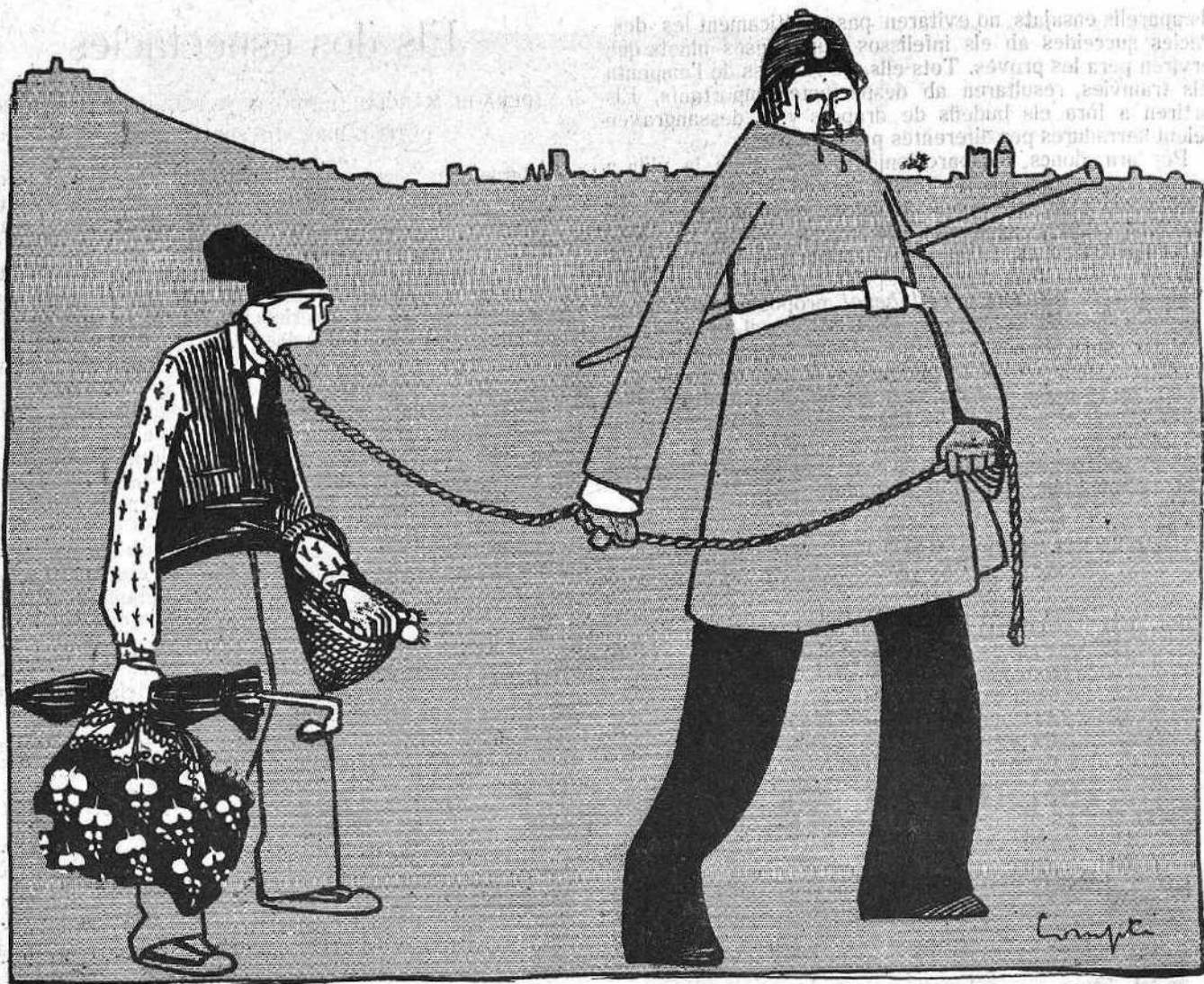
Els toros y el teatre! Ja sabeu que un dels meus principis es el d'una correspondència íntima entre la psicologia d'un poble y la naturalesa dels seus espectacles nacionals. Quan dels Toros se'n diu la Festa nacional, potser no's medita be tot l'alcans d'aqueixa expressió, paralela a la d'himne nacional, bandera nacional, ball nacional. Els Toros són la tragedia nacional, viva y cruenta.

Tota mitologia y tota epopeia nacionals tenen, pera ús del poble, un desdoblament en espectacle, en simulacre, en *missa patriòtica*. Així com la mitologia heroica feta epopeia en l'*Ilíada* o en els *Nibelungs* va produir el teatre grec y l'òpera wagneriana, així la *corrida* es la forma tràgica de l'esperit nacional espanyol. Aquet poble, qui va fer dels autes de fe un número de festes reials, com les carniceries rituals dels pobles selvatges, no es arribat encara a l'espiritualitat de *literaturisar* els seus espectacles y reduir a representació, a imatge, la lluita y el vessament de sang de la tragedia. Ell vol que'l *protagonista*, el lluitador, sia el *lidiador* qui exposa en realitat sa vida davant el monstre; y ab certa innegable bellesa de gest y d'actitut, vol que'ls seus hèroes nacionals, paralels de Belerofont, de Teseu, de Perseu o d'Hèrcul, fassin tombar davant la turba, en veritat, la fera contra qui combaten, repetint cada dia, pera esbargiment de les multituds, la victòria de la gràcia y de l'enginy sobre la furia cega, com un emblema de la forsa humana triomfadora sobre'l Destí.

Així com sobre l'Espanya negra y conventual dels Austries la comedia calderoniana posava el colorit dels *escarceos y sutilezas*, eco de les minucies y distincions teològiques, així l'espasa, hereu tragic dels *moriscos* y bandejats del *Romancero* epic, aprofita la sang com una nota més de color vivíssim en la gran sincromia, mentres el *traje de luces* reb una amorositat de sol roent, y allà dalt, en el *palco* distant, l'eterna Carmen envia el llampegueig dels dos ulls negres sota la *mantilla* cantada per tot el romanticisme, y sota la rojor simbòlicament sexual dels clavells, que estilisa Rubén Darío:

*la flor extraña
regada con la sangre de los toros...*

Es ell, el matador, junt ab els darrers *guapos* de la montanya, hereus de Francisco Esteban, de José María y Juan Portela, al mateix temps que dels conqueridors d'Amèrica, es ell l'únic hèroe digne encara del romans y de la cansó

ELS URBANS

(Colaboradors de l'«Atracció de Forasters».)

—Hala, cap a ciutat!... Si no de grat, per força.

populars; perquè ell, tragic en la realitat de la vida y en el perill de la mort, y no ja en un sacerdoti mimic d'actor, mereix passar a l'epopeia del poble, an els llavis anònims de les munions, en la tonada llangorosa y serpejant com un crit d'espauame amorós...

**

Barcelona, als ulls d'Europa, ja va emancipantse de la caracterisació espanyola. En aquet punt, el separatisme es un fet. Estan ja molt lluny els temps en que George Sand veia passejar per la Rambla les belles andaluses, seguint a Musset:

*Avez vous vu dans Barcelone
une Andalouse au sein l'uni...*

Però en l'ànima encara doble d'aquesta ciutat nostra, mixta d'uropeitat y d'espanyolita, els dos espectacles revelen, l'un devora l'altre, aquella *bicefalia*. Y així avui Sigfrid, banyat d'aurora, s'encamina, com el nostre Sant Jordi simbolic (oh catalanisme!, ¿no hi haurà en Sigfrid una mena d'hèroe adoptiu de Catalunya?) s'encamina a matar el drac, mentres el matador de moda aixuga la sang encara calenta de l'*estoque*; y la gran marxa fúnebre del *Crepuscle* vesineja, en l'aire, les notes qui arriben de l'enterrament de *Lagartijo*...

GABRIEL ALOMAR

Vot de calitat

Interessantíssima de debò siguié la conferencia que sobre la poda dels plàtans de Barcelona donà l'altre dimecres al Ateneu l'il·lustrat enginyer agrònom don Santiago Pérez Argemí.

Són les seves paraules una condemnaió sèria, documentada, en tota regla, de la bàrbara esporgada de que han sigut víctimes els nostres hermosos arbres y de la qual el senyor Pérez Argemí ne protesta enèrgicament—repetim ses propies paraules—«como ciudadano barcelonés y como amante de la ciencia, del arte, de la civilización, de la cultura y de la belleza».

¿Què respondran ara, si es que a respondre s'atreveixen, davant d'aquesta surra científica, el regidor lerrouxista senyor Coll, principal autor del delictu comès ab l'arbrat de Barcelona, y el senyor Tobella, titulat director dels nostres passeigs y jardins, y qual missió, per lo que va veientse, se redueix a deixar fer y cobrar?

Diguin l'un y l'altre lo que vulguin, doncs la seva obra funesta ha sigut ja universalment judicada, consti que un enginyer, un home de ciència, els ha tractat públicament d'ineptes, y consti també que L'ESQUELLA opina exactament lo mateix que'l senyor Pérez Argemí, al qui felicitem de tot cor per la seva valentia al pujar a la càtedra del Ateneu Barcelonès pera pronunciar aquest energic y merescut *f'accuse*.

EL PROGRAMA DE LES FESTES

Ja tenim a la vista dos grans aconteixements: el cometa Halley y el Programa de les Festes de Maig.

Sí, cavallers. Ja'l tenim aquí, també, el Programa, damunt de la taula, davant dels ulls, llampant, virolat, atractiu, provocador, ... desafiant als seus col·legues de Nissa, de Venècia, de Montecarlo y de París.

Ja'l tenim aquí, pera exemple d'extrangers, consol de ciutadans y regositg de pagesos.

Empapemsen. Es a dir, empàpinsen, que jo ja me n'he empapat; y per cert que m'ha succeït com en les fondes dolentes, que no més llegint la carta ja quedo tip.

Apart de la setmana d'aviació, que, com que som amics d'en Juandó y ens tenim per avensats, no hi podem anar en contra, tot lo demés ens ha fet tres coses, com diu el ditxo: Riure, indignació y fastic. Dels 23 dies restants que componen el mes de les flors, n'hi han set consagrats a inauguracions y certamens o adjudicacions de premis (un dia consagrat per enter a premiar l'apador d'una botiga!!); un dia de Toros; vuit dies dedicats a la ballaruga; un dia a la sortida dels gegants y les trapes; un dia a l'arribada d'una banda, y un altre dia a l'arribada d'una altra banda (hem arribat a un punt, cavallers, que fins les arribades constitueixen festivals); y, com a plats forts, com a números grassos, per carn-d'olla de Nadal, com si diguessim, una Carrera d'automobils... que encara un no pot assegurar si serà festa o dol; una Cavalcada dels Mercats que influirà poc o

—Toquem y toquem. A cambi d'aquesta bossa...

—...El districte de la Bisbal.

molt en la puja del preu de la badella, y unes Llumina-ries que'ns deixaran cegos de claror, boca-badats, però que no'ns aclariran, com si ho vegessim, cap punt veritablement fosc: ni els carrers de la Reforma, ni els comptes d'inversió del Pressupost de Festes.

Què tal?... Què m'hi diuen?

El glosador, llegint el flamant Programa, compost de festes que s'ha de pagar per anarhi, y d'altres festes que podria pagarse per no anarhi, s'ha fet el ferm propòsit de no honrarne cap ab sa presència y ha exclamat:

—Deu ens el torni!

—Deu ens el torni, sí, que, si vol, no li costarà gaire, ara que, segons tinc entès, Nostre Senyor protegeix això del sistema reintegratiu.

XARAU

Després del Cicle

Ha finit la temporada del Liceu. ¡Y quina temporada que'ns ha donat don Albert Bernis!... Vintiquatre funcions que integren el Festival Wagner. Hi ha que felicitar novament al empresari per la brillantor que ha donat al Liceu. Al nostre gran teatre li van millor aquestes reformes musicals que les que li han fet a la sala d'espectacles y reunions.

Mes no parlem malament, que aquesta vegada la gent, el nostre public, s'hi ha abocat. Ni una tant sols de les representacions wagnerianes s'ha vist desairada. De gent, demanin. Cada cicle ha sigut un ple a vessar. Hem arribat an aquet punt en que Wagner se converteix en un negoci, en un gran negoci. Y si no que ho digui en Bernis. Y com, ara per ara, no surt cap altra tetralogia, hi ha deus, gegants, dracs, nanos y walkyries per estona. Y qui diu tetralogia diu diners.

M. Barnum, el cèlebre empresari-director del circ eqüestre que portava'l seu nom, va assistir a l'inaugural del Teatre de les Festes de Bayreuth. En Barnum no era pas cap wagnerià convensut, però saben lo que va dir, portat per la seva intuïció d'empresari?

—¡Que'n guanyaran de diners els empresaris del pervindre ab les representacions wagnerianes!

Y lo que va afirmar en Barnum avui es un fet. Els empresaris europeus guanyen els diners que volen ab les representacions wagnerianes.

El public, el nostre public, que tant se delitava, anys enrera, ab les cavaletes, tercetos y romanzen, avui se torna boig al esclatar l'orquestra del Liceu ab l'interludi de la marxa fúnebre de l'hèroe Siegfried.

L'entusiasme que despertà el final del primer quadro del tercer acte de *El cap-vespre dels deus*, el diumenge a la tarda, va esser indescriptible.

Un conseqüent liceïsta ens deia lo següent:

—Mirin que jo n'he vistes, d'ovacions, en aquesta casa. Doncs, desde'n Gayarre, cap com aquesta.

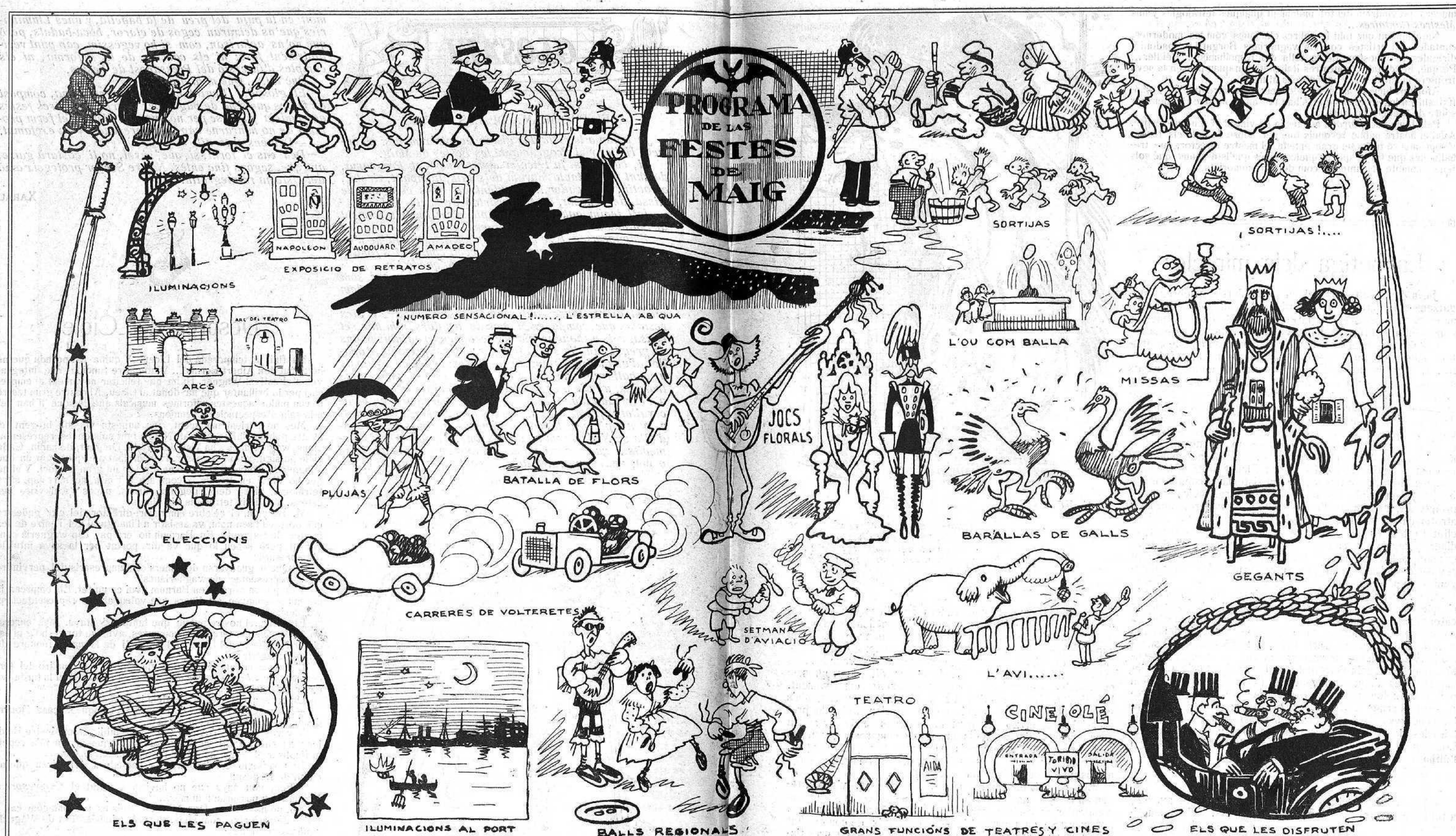
Y veritablement, l'ovació que feu el public an el Mestre Beidler y an en Borgatti va esser colossal. Aqueixa ovació's repetí al finalisar el darrer acord de l'*Anell del Nibelung*.

Una reflexió escoltàrem pels corredors del Liceu que'ns omplí de tristesa:

—Feia nou anys que no havíem escoltat el *Cap-vespre*... Veïam si en passaran'tjou més...

No, no ho creiem. Don Albert Bernis es persona com cal, y no'ns deixarà aixís com aixís. Perquè, además, fóra de Wagner, ¿què posarem més?

Hem sentit parlar de que en la pròxima temporada, —va llarg, —en Bernis ens vol ressucitar el *Freyschütz*, de Weber, el *Don Joan*, de Mozart, y donarnos a conèixer *La Vestale*, de Spontini... D'esser veritat aquestes noves, admirable, senyor Bernis, del tot admirable, y si'ns vol donar qualche *Salomé*, més admirable encara. Això per la temporada d'hivern, que per la de pri-

Aquet programa-pastitxo
 ¿pot agradà a cap persona?
 ¡Quanta raó té aquell ditxo
 que diu: Barcelona "es bona"!

Si fos poc o molt dolenta,
 no voldria ser el blanc
 d'aqueixa trepa que intenta
 xuclarli quartos y sang.

mavera no vindrien del tot malament quelques tetralogies y uns *Mestres Cantaires*...

Naturalment que tant les obres clàssiques com les modernes, cantades per artistes com els wagnerians Borgatti y Spadoni y dirigides per mestres de la talla del Kapellmeister Beidler... Perquè, la veritat, els mestres italianets, en quan passen la seva frontera musical, no hi papen gens ni mica.

Afortunadament aixís ho reconeix el nostre public, y sinó, fixinshi en les ovacions que s'han fet an el mestre Beidler per sobre de tots els cantants.

Pels temps del *pinjol* a seques ja ha vingut el seu cap-vespre. Avui el nostre public reconeix que per sobre de tots els tenors y sopranos se troba un gran artista, el mestre director, que treballa més que tots y que fa quelcom més que'ls d'abans, que sols tenien compte dels musics, com deia un humorista.

M.

La botiga dels miracles

Ja fa dies que tot Barcelona parla dels ja cèlebres «Magatzems reintegratius o devolutius». Y com que tot Barcelona en parla, també en parlarem nosaltres, que en aquestes planes intentem recullir els batecs de la vida barcelonina.

Els nostres llegidors deuen saber prou be en què consisteix aqueix original sistema comercial anomenat *reintegratiu*. L'essència del mateix està continguda en les següents paraules de l'anunci dels susdits magatzems que publiquen els nostres diaris: «...més clar, totes les persones que comprin en aquets magatzems reben íntegre y complert l'import de cada compra, ab arreglo a les condicions estipulades». Oh meravellós sistema! Després de comprar, se torna l'import al comprador, el qual se queda ab els diners y ab la mercaderia. Volen vostès res més suggestiu, més modern ni més estupendament beneficiós pera l'humanitat? L'invençió d'aquest magnífic y transcendental sistema fa completament inútils els principis del socialisme y les reivindicacions del proletariat, suprimint, d'una vegada pera sempre, l'antiga y atrocinada classe dels pobres y portant la riquesa y la felicitat a totes les llars. Heus aquí com la botiga que torna els diners y regala les mercaderies, la dels miracles, realisa incruentament, tranquilament, ab una facilitat corprenedora, la revolució social, esvaint l'espectre vermell que omple d'angúnies als pobles d'avui.

El sistema reintegratiu obra un miracle de molt més mèrit que aquell de vendre duros a catorze rals. No'ls ven per catorze rals, que'ls ven per no res. Y com que la cosa es naturalment inexplicable, tal com la multiplicació dels pans y els peixos de que'ns parla l'Evangeli, l'inventor del sistema li ha donat un caracter sobrenatural, francament miraculós. «Deu protegeix al treball que beneficia al món!», exclama. Després d'aquesta explicació tan religiosa, no sabem perquè no's donen per convensuts alguns senyors de la dreta, com es ara en *Pol de La Veu*, que cometen l'imperdonable lleugeresa de bescantar el sistema prodigiós. Entre'ls miracles dels «Magatzems reintegratius» y els miracles de Lourdes no hi sabem veure pas gaire diferencia. Al cap y a l'últim, *les affaires sont les affaires*.

**

Emperò, com sigui que avui en dia les ciències avensen a tota pressa, fins els miracles són esbrinats. Y de la mateixa manera que s'ha trobat l'explicació dels miracles de la Mare de Deu de Lourdes, les persones espavilades han descobert tot seguit el secret de la botiga dels miracles.

Els «Magatzems reintegratius» tornen els diners. Sí, senyors. Però'ls tornen «segons les condicions estipulades». Quines són aquestes condicions? Són les de tornar els diners ab el 25 per cent de l'import de les noves vendes que vagin

COMENTARI

—De totes maneres, ¿tu creus que ab aquestes festes no s'hi divertirà ningú?

—Tant com ningú... Els regidors que les organisen, de segur que sí que s'hi divertiran.

fentse, pera lo qual els compradors han d'esperar que'ls toqui el torn. No destinantse a les reintegracions més que la quarta part de les noves vendes, resulta que pera tornar al cap de vintiquatre hores l'import de lo comprat, caldria que cada dia fos l'import total de les vendes quatre vegades més gros que'l del dia anterior. En els primers dies, la progressió es probable, y els primers compradors resulten efectivament, beneficiats. Mes com no's pot concebir això de que cada dia's vengui quatre vegades més que l'anterior, aviat la progressió falla, el 25 per cent de les noves vendes no arriba pera tornar ràpidament els diners als compradors, y per lo tant el temps del reintegrar's va allargant, se va allargant. Els compradors han d'esperarse primer setmanes, després mesos, més tard anys y per últim sigles...

Les «condicions estipulades», sabiament previsoras; tenen en compte aquesta *dificultat*. Y estableixen que si un comprador no vol esperar que li toqui el torn del reintegrar, pot cobrar-se en genres l'import del mateix, de conformitat ab els preus marcats. Això estaria molt be si els genres tinguessin marcat el seu preu just y veritable. Mes es el cas que estan marcats pel seu triple o quàdruple valor real. Fet y fet, el comprador haurà realitzat un negoci molt semblant al d'en Robert ab les cabres, pagant per damunt del seu preu els objectes que en la botiga dels miracles ha adquirit. Els

primers compradors hauràn cobrat, efectivament, el reintegre a costa dels infelissos que vinguin darrera d'ells.

Com que per cada duro que torna, l'amo dels magatzems n'ha de fer quatre de calaix, no li saben pas greu els reintegres. Si no'l protegeix Deu, com ell preté, en cambi el protegeix l'estultícia humana, sempre disposada a caure en els hàbils paranyes dels astuts.

WIFRED

TELÓ ENLAIRE

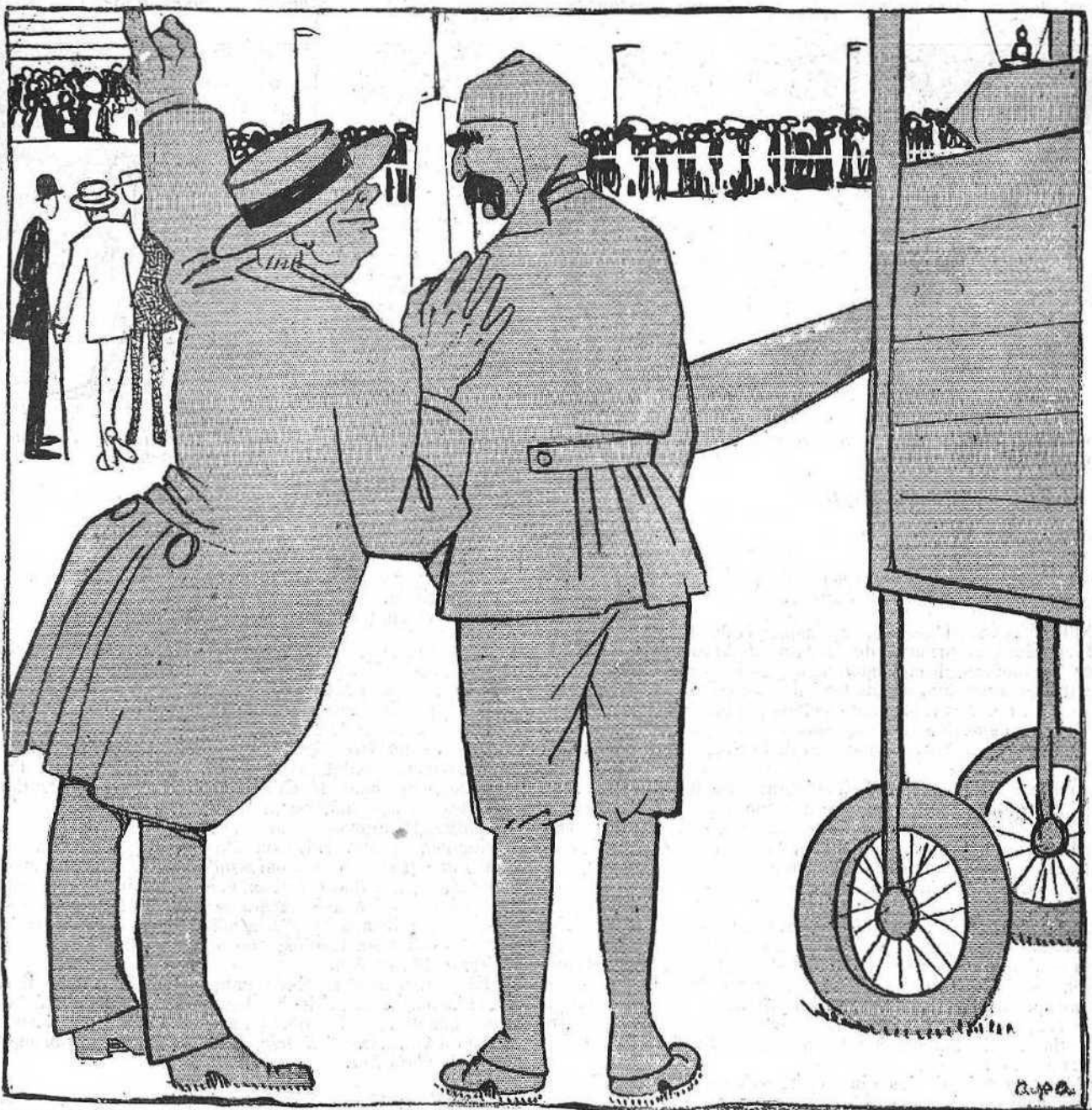
PRINCIPAL.—Sessions diàries de cinematògraf y atraccions. Darrerament han sigut aplaudits el *Trio Delmonte*, y l'ilusionista *Arthur*, havent debutat ahir, dijous, la parella de geperuts comics *Leger Lia*.

Els àrabs han sortit ja cap a Amèrica. Que Alàh els ho augmenti de *pinyes* y *plàtanos*.

ROMEA.—De vuit dies ensà no hi ha hagut altra novetat que l'estrena del dissabte, *El bon lladre*, un acte, de Salvador Bonavia. Es aquesta obreta un aixerit passatemps, una joguina teatral, en el classic sentit de la paraula; tot en ella es lleuger, l'assumpte, la construcció, el diàleg, els caràcters, y, sent tot lleuger, naturalment, encara que fassi el pes, *no pesa*, resultat que, sens dubte, esperava conseguir l'autor al escriure l'episodi. S'ha de confessar, ademés, que si be no abunden en el llibre xistosos marca Bonavia, hi abunden molt les situacions còmiques, que en obres escèniques ja se sab que valen més que 'ls xistosos. Don Salvador fou cridat a les taules y *picat de mans*.

Els artistes, voluntariosos, sobressortint el gran Aymerich.

TIVOLI.—*El club de las solteras* va agradar al respectable, y hauria sigut millor èxit si els artistes haguessin estat més felissos. De l'obreta no cal dirne res, doncs ja la coneixiem del Pa-

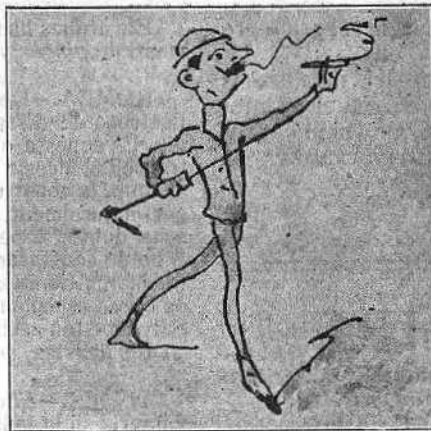

UN ENCARREC AN EN BLERIOT

—Vostè que s'ha d'enlairar tan amunt, vegi si pot veure la direcció que han pres les centes mils pessetes del pressupost de festes... que no sabem ont paren.

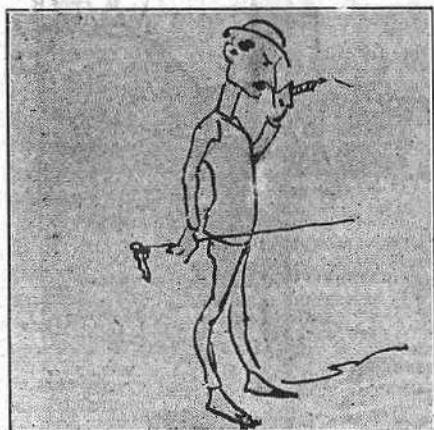
—Callin,... ja ho tinc pensat...

L'Ajantament gasta un milió de pessetes en festes, ¿veritat?...

Y Barcelona consta d'uns 500 mil habitants... ¿no es això?

Doncs be:... me'n vaig a trobar als senyors de la Comissió...

Els faig entendre que jo no estic per festes...

Y que'm donguin les dues pessetes que'm corresponen.

SISTEMA REINTEGRATIU

ralelo. Es aixerida y ha sigut ben presentada, per lo que creiem que durarà alguns dies en els cartells.

NOVETATS.—Dissabte, la companyia del *Español*, de Madrid, ens donà la primera de *La Luna de la Sierra*, 3 actes de Vélez de Guevara, drama amorós del gènere romàntic, resultant un èxit més aviat literari que teatral, doncs a pesar dels hermosos versos, tan admirablement cisellats per en Cristóbal de Castro, l'obra no emociona ni entusiasma.

L'interpretació bona, y, per part de la Sra. Cobeña, més que bona.

—Gran notícia, cavallers! El celebrat actor italià Ermete Novelli donarà, dintre de poc, una serie de funcions, comedia, drama y tragedia, lo milloret del seu vastíssim repertori. Porta de companya a la intel·ligent Olga Giannini, que tan bons records ens ha deixat d'altres temporades. Tenim entès que's representaran algunes obres d'en Guimerà, entre elles *Mar y Cel*.

ORQUESTA TONKÜNSTER.—La Tonkünstler, de Munich, ens ha donat tres grans concerts. Se tracta d'una orquesta magnífica en la que formen veritables artistes. El metall y la percussió són colossals. El triomf que obtingueren en el primer concert ab l'interpretació de la *Sinfonia fantàstica*, de Berlioz, fou dels que's recorden tota la vida. El kapellmeister Lassalle, mestre tan estimat pels barcelonins, fou aclamat al finalisar l'obra del gran romàntic francès.

L'interpretació de les obres wagnerianes (de les que cal confessar que se n'abusa en els concerts, mentre ens oblidem de que existeixin simfonies de Haydn y Mozart), fou molt discutida. Ni l'obertura dels *Mestres Cantaires*, ni el *Divendres Sant* del *Parsifal*, ni el *Tannhäuser* arribaren a convence'ns.

Ab tot y això es una gran orquesta la Tonkünstler, y molt guanyem sentintla.

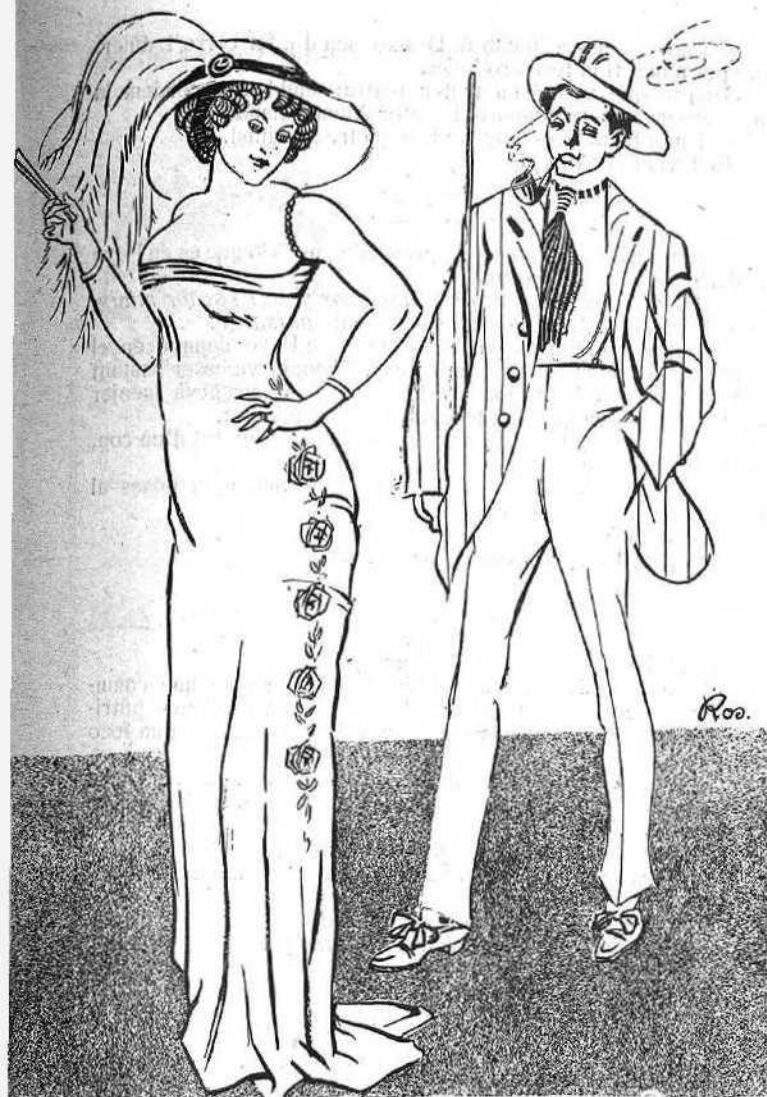
En el vinent número parlarem dels dos darrers concerts.

ELDORADO.—En Zacconi, el gran Zacconi ha passat com una exhalació. Tres funcions!... Ni tant sols ha volgut donarnos la propina d'un *Otello*... Mal amic!... Això es posarnos la mel a la boca; y quina mel, cavallers! Ens en quedarà el regustet al paladar per una colla de dies.

Anime solitarie, *Spettri* y *Amleto*, tres obres de gènere completament distint ens ha donat, y en totes hi ha estat a l'altura del monument de Colón. Prou conegudes de tothom són aquestes tres produccions, *capolavori* dels més colossals genis dramàtics, Hauptmann, Ibsen y Shakespeare, pera que'ns entretinguem a parlarne. L'execució era lo que'ns interessava; y tocant an aquet punt, cal confessar que la realitat ha superat a les esperances. L'eminent artista, el més estudiós, el més complert dels artistes, està avui encara en la plenitud de les seves facultats, que són immenses; potser millor que mai està en l'actualitat, y es una viva llàstima que aquet prodigiós home pensi en retirar-se de l'escena.

El public, molt nombrós, entusiasmantse y aplaudint, an ell y a la incomparable Cristina-Bagni, digna companya del eminent actor, que en totes les obres ha estat a una altura insuperable, sobre tot en *Anime Solitarie*, aont fa una creació portentosa del paper de *Caterina*.

NUEVO.—Com estava anunciat, divendres va estrenarse'l vaudeville en tres actes *¿Porten res de pago?* Es obra dels mestres Hennequin y Veber; no cal dir si estarà be. Un altre triomf, y endavant, que encara'n queden 126 pera estrenar.

ÀNIMES BENEFIQUES

—Has anat al ball, eh?... Quan t'ho dic, que'm faràs tornar tísic ab les teves bogeries!...

—Sí, noi, sí, tornate'n... Si no existís la tísic no hi hauria festes de la Tuberculosis...

—S'està treballant activament en el decorat y vestuari de *El carnet del diable*.

EL «CANIGÓ» A FIGUERES.—Tant mateix sembla que serà un gros aconeximent la representació única de la tragedia lírica *Canigó*, extreta del poema immortal de Mossén Cinto. La funció tindrà lloc dimars que ve, dia 3, a la tarda, en les Arenes de Figueres. L'adaptació escènica's deu al poeta Carner; la música que l'il·lustra es d'en Jaume Pahissa; els celebrats pintors escenògrafs Moragas y Alarma presenten un decorat esplendí, y, finalment, en Gual dirigirà la part artística teatral. Tot lo qual es garantia d'una gran y seriosa festa d'art. En l'obra hi pendran part distints elements d'importancia, entre ells la senyora Emilia Baró y els senyors Capdevila, Puiggarí, Lopera y Petit, del teatre *Romea*. Orquesta y ball-harines, les del *Liceu*. A Figueres falta gent.

PALAU DE LA MÚSICA.—En la sala de concerts de l'Orfeó Català varen donar un important concert a tres pianos, el diumenge a la tarda, els artistes Blay Net, Joan Gibert y Joseph Ferrer.

Un gran exit obtingueren interpretant els delitosos concerts de J. S. Bach y de Mozart.

A dos pianos varen donarse a conèixer al selecte auditori obres de Schumann, Debussy y Saint-Saëns. El concert no cal dir que resultà interessantíssim, per lo que enviem nostra felicitació als concertistes.

L. L. L.

ESQUELLOTS

Diumenge, conforme estava anunciat, varen arribar a Barcelona els set o vuit moros de Melilla que, capitanejats pel cèlebre *Gato*, se passegen dies hà per diverses regions d'Espanya.

El dilluns, un cop reposats de les fatigues del viatge, la seva primera visita va ser pera l'Ajuntament, aont foren obsequiats pel senyor Serrallera ab un carinyós discurs y uns quants puros de l'Habana.

—¿Còm es—li preguntaven després a un dels moros—que'l vostre primer saludo ha sigut pels senyors del Municipi?

Y el rifeny, molt convensut, va respondre:

—La voz de la sangre. ¿Olvidar que la mayoría de ellos es-
tar kabileños como nosotros?

¡Sí que l'hem feta bona!...

Mentres el senyor Altamira, ilustrat catedratic d'Oviedo, recentment arribat del Nou Món, ens deixa esmaperduts ponderantnos la conveniencia de que'ls sabís d'aquí vagin a Amèrica a escampar la cultura espanyola, els estudiants de la seva Universitat s'entretenen assaltant les redaccions dels periodics que diuen coses que an ells no'ls agraden.

¿Què pensaran a Amèrica, quan se'n enterin?

Probablement se deuran riure de la nostra cultura.

Y fins potser enviaran a preguntar al senyor Altamira còm es que, tenint a casa tanta feina endarrerida, vol anar a arreglar les dels altres.

Llegim:

«Ab arreglo a una de les condicions del conveni de reversió, la Companyia de Tramvies ha pagat a la ciutat de Barcelona l'anyada de 60.000 pessetes corresponent al 1908.»

Al 1908; es a dir, al cap de dos anys del venciment.

Se veu que, segons els casos, la Companyia tramviaria emplea dues menes de velocitat:

Quan se tracta de la marxa dels seus carruatges, ordena als conductors que vagin ben depressa.

Però quan es qüestió de pagar, procura anar ben poc-a-poc. Tan poc-a-poc, que pera traslladarse de la caixa social a la del Municipi, 60.000 pessetes han necessitat la friolera de ¡dos anys!

O Paradiso!...

Se diu que'ls jardins del Parc seran objecte de gran llimpie-
sa *pera que puguin ser visitats pels forasters*.

Som deliciosos els barcelonins.

Deliciosos y bruts.

Fem com aquelles dones que no's recorden de fer dissabte no més que quan saben que han de tenir visites. O com aquells homes que no pensen en rentarse'ls peus fins el dia que han d'anar a cà'l callista.

Deixinme acabar ab la mateixa exclamació del comensament:
O Paradiso!...

¡Virgen Santa, qué principio!

Referintse al Concurs musical que pera les festes de Maig tenia anunciat la Comissió organitzadora, diu un diari:

«Parece que han surgido dificultades para que vengan las bandas francesas que habían casi prometido tomar parte en las fiestas.»

¿Tan aviat ja comensem?

Veiam, veiam si, de mica en mica, ara retreientse'n una, ara arronsantse'n dues, lo que havia de ser un gran certamen de bandes acabarà per convertir-se en una melancòlica audició de sacs de gemecs.

O de gemecs sense sac.

No senten una mena d'olor de cosa florida?

Es que'ns trobem en ple esclat primaveral.

Sinó, que ho digui el jove poeta Pepito Carner, que ha guanyat la flor d'enguany.

Y com que es dels reincidents, que ab aquet ja van tres els premis ordinaris obtinguts, serà proclamat Mestre en Gai Saber.

Mestre, en Carner!...

Pobres deixebles!

Passant els ulls per una secció de gazetilles:

«Ayer tarde un sujeto dió parte a la policía de haber sido timado por un joven de 17 años, primo suyo.»

Això deu ser una trasposició, de segur...

El *primo* devia ser l'altre.

No'ls sembla?

Una ocurrencia de *El Diluvio*.

En les excavacions que pera la construcció de la nova cloaca s'estan realisant al carrer de Carders, varen trobarhi l'altre dia bastants ossos humans, procedents, de segur, d'algun cementiri que en temps passats degué existir en aquell lloc.

Y ab tan plausible motiu diu l'alegre confrare:

«Los partidarios de la cremación de los cadáveres están de enhorabuena, ya que, si tal método se adoptara en lo sucesivo, no se producirían ante el público espectáculos tan repugnantes como es ver amontonados los carcomidos restos humanos que ayer se descubrieron en la calle de Carders.»

Lo qual, com comprendrà el discret lector, ve a ser lo mateix que si ara nosaltres diguessim:

«Els que pateixen de mal de caixa han d'estar contentíssims, ja que, si s'inventés un remei infalible pera curarlo instantàniament, no hi hauria ningú que tingués mal de caixa.»

¿No es veritat, apreciable *Gedeón*?

Ignorem si la nostra setmana d'aviació serà, efectivament, un èxit o si acabarà ab un ball de bastons, com el que'l passat diumenge va haverhi a Durango, aont el *respectable público* va cremar els aeroplans y les barraques que'ls guardaven; però, vagi la cosa com vagi, lo que es els bombos que la premsa ha dedicat als regidors senyors Rius y Ardura per haver sigut ells els organitzadors de la festa, ja no hi ha qui'ls els *quiti*:

«Los señores Rius y Ardura merecen elogios...»

«Los señores Rius y Ardura son acreedores...»

«Los señores Rius y Ardura se han cubierto de gloria...»

Vaja, un gasto de Rius y Ardura y d'Ardura y Rius que fa escruixir.

¿Y si després resulta que no hay cielo?

Pensem que som a Barcelona, cavallers!...

Aquestes coses deixemles pera la gent de Tarascó, patria gloriosa del immortal Tartarin.

Sembla que'l *Canigó* que's representarà a Figueres serà cosa de llepar-se'n els dits.

Mossén Cinto *traduït* o arranjat per en Micer Pepet Carner, solfejat per en Pahissa, que ha fet una sardana que deixintha anar, dirigit artísticament per l'Adrià Gual, ab decorat dels reputats Moragas y Alarma, un sens fi de luxosos trajos, orquesta, parts y chors del Liceu... Demanin, demanin...

A Figueres no s'hi cabrà. D'això sen diu fer corre'l diner, que per aquet fi el feren rodonet.

Sempre que veiem un trafec teatral semblant recordem la justa observació del humoristic autor Albert Llanas:

—¡Tanta feina pera entretenir a quatre ganduls!...

¡Endavant el *Canigó*!

El vegetarianisme abundarà en prosselits, però lo que es en Peyo tardarà a entrar en el gremi.

El famós autor de *Amigos y Maestros* y de *El señor ministro* califica la verdura, la sana verdura, de *paisatge*.

Una d'aquestes nits passades el nostre Peyo sopava en el Continental, acompanyat d'uns intims. El sopar va esser bastant fort. Pera treure la xardor un dels comensals proposà menjar una amanida, idea que fou acceptada per unanimitat.

Donaren ordre de que's preparés l'enciam quan tot d'un cop, en Peyo cridà al mosso:

—Escolta, noi... A mi, además de l'enciam, m'hi poses al damunt una cosa lleugera...

—Vostè dirà...

—Un parell de cuixes de pollastre.

Diu un diari local, edició del diumenge:

«El director del Mercado de S. José ha dirigido una comunicación á la Alcaldía manifestando que las emanaciones pútridas de cierta cloaca allí existente van á convertirse en un foco de infección.»

Y diu, una mica més avall, el mateix diari, al copiar el Programa de les Festes:

«Día 31.—Grandes bailes en los Mercados.»

La irònica realitat adaptantse'ls cèlebres versos del pare Claret:

*Oh, joven que vas bailando,
que al cementerio vas saltando...*

PETIT CORREU

D'interés pels amics del Esperanto.

Fusionats baix el nom del primer, els grups esperantistes *Barcelona Stelo* y *Dehvinan de Februaro* han quedat instalats al carrer del Marqués del Duero, núm. 88 (local del Centre d'Unió Republicana del Districte VII) aont tots els dilluns, dimecres y divendres, de 9 a 10 nit, se continuaran els cursos d'Esperanto.

RESPOSTES PAGADES

Egidio Margall V.: No'ns convenen.—Ricardito: No hi ha més que una quarteta passadora.—J. O. Sol: Jo sol?... Vostè sol, ho ha fet?... Doncs, miri, no m'agrada.—Adenip: Els versos són poc musicals; y es llàstima, perquè l'idea es bonica.—Un que no pren cafè ni fuma... ni sab fer versos, encara. Més endavant, ja'n parlarem.—Un aprenent de Stenografia: No va.—Salvador D. Zarroca: No'ns fa'l pes.—Carles Montany: El dibuix es fluix, y el xisto, *tristo*.—Albert Tornatò: No'ns té aplicació, y ho sento.—Pep Cistellé: Endevinades les solucions. Lo que envia no'm convens. Me refereixo als trenca caps. La *puasia*, si tenim temps d'esmenarla, anirà a *La Campana*; però no se'n refii massa.—J. Redoff: Li publico pera escarment de jovincels inexplerts:

A LA MEVA AIMADA

*Poncelleta fresca y pura,
radiant cor d'hermosura,
dols encant, fragment d'estel
tu ets la joia més preuada
que va colocada
baix lo blau mantell del cel.*

D'aquí un parell d'anys, la flor.—M. Moreno Silvan: Es mansoia.—A. B. (a) Lo Rector de Vallfogona: Poc o molt anirà.—J. Romani C.: Si no fossin algunes incorreccions de forma...—J. Arias Cardona: El titol de la funció es més llarg.

Antoni López, editor — Rambla del Mig, núm. 20

Imprempta LA CAMPANA y L'ESQUELLA, Oim, 8
BARCELONA

Antoni López, editor, Rambla del Mitg, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat n.º 2

Demà dissabte, dia 30, número extraordinari de

La Campana de Gracia

1.º de Maig ∞ Campanya electoral ∞ Làmines en color
8 planes ===== 10 centims

A. ROVIRA Y VIRGILI

La representació proporcional
— en el sufragi universal —

Preu 2 rals

LEY ELECTORAL

PARA DIPUTADOS A CORTES

PESETAS 2'50

CANIGÓ

Llegenda Pirenaica del temps de la
— reconquesta, per —

Mossén JACINTO VERDAGUER

PESETES 5

J. COMAS SOLÁ

EL COMETA DE HALLEY
PESETAS 0'50

ANGEL GUIMERÁ

SAINET TRIST

EN TRES ACTES

PREU 2 PESSETES

Edicions populars d'en SANTIAGO RUSIÑOL

ACABA DE SORTIR

DOL D'«ALIVIO»

PREU 1 PESSETA

Barcelona á la vista

Album de fotografias de la Capital y sus
alrededores — 352 vistas, encuadradas
con tapas oro y negro — PESETAS 12

NOTA. — Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Giro Mútuo o be en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitg, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios si no's remet, ademés, un ral pera certificat. Als corresponents se'ls otorguen rebaixes.

LES FESTES DE CAN GARLANDA

El cartell anunciador